

Suositus 14/2021/2021/Presidiet D 2022

Aikaisempi A 1822/presidiet
asiakirjanumero
Käsittelijä Puheenjohtajisto
LUONNOS

Puheenjohtajiston mietintö, joka koskee
Äärioikeistolaisuuden pohjoismaisia torjuntatoimia

Ehdotus

Puheenjohtajisto ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto merkitsee tiedoksi ilmoituksen suosituksesta 14/2021, joka koskee äärioikeistolaisuuden ja muiden demokratioitamme uhkaavien ääriliikkeiden pohjoismaisia torjuntatoimia, ja katsoo sen neuvoston osalta *loppuun käsitellyksi*.

Taustaa

Suositus on muotoiltu seuraavasti:

Helsingin sopimuksen artiklojen 45 ja 56 mukaisesti Pohjoismaiden neuvosto on 30. Kesäkuuta 2021 hyväksynyt seuraavan puheenjohtajiston ehdotukseen perustuvan suosituksen

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden hallituksille ja Pohjoismaiden ministerineuvostolle

että että ne syventävät äärioikeistolaisuuden ja muiden demokratioitamme uhkaavien ääriliikkeiden torjumiseksi tehtävää pohjoismaista yhteistyötä.
että että ne selvittävät, millaisilla rajat ylittävillä toimilla voitaisiin vahvistaa äärioikeistolaisuuden ja muiden ääriliikkeiden torjuntatyötä.

Pohjoismaiden ministerineuvoston ilmoitus

Pohjoismaiden hallitukset tukevat Pohjoismaiden neuvoston työtä äärioikeistolaisuuden ja muiden demokratioitamme uhkaavien ääriliikkeiden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Se on tärkeää Sosiaalisesti kestävä Pohjola - tavoitteen saavuttamiseksi Visio 2030 -työssä ja toteutettaessa toimintasuunnitelman tavoitetta 12: "Säilyttää Pohjolassa vallitsevaa luottamusta ja

yhteenkuuluvuutta, yhteisiä arvoja ja pohjoismaista yhtenäisyyttä ja pitää sen keskiössä kulttuuria, demokratiaa, tasa-arvoa, osallistamista, syrjimättömyyttä ja sananvapautta”.

Pohjoismaiden hallitukset perustivat vuonna 2015 verkoston ääriliikkeiden torjumiseksi. Alan politiikan kehittämistä vastaavien ministeriöiden edustajia Tanskasta, Suomesta, Ruotsista ja Norjasta tapaa verkoston puitteissa. Kokouksia pidetään säännöllisesti ja niissä vaihdetaan kokemuksia politiikkaan ja kansallisten toimien kehittämiseen liittyvistä aiheista. Verkoston tarkoituksena on muun muassa varmistaa hyvä tiedonvaihto ja yhteistyö Pohjoismaiden välillä väkivaltaisten ääriliikkeiden ehkäisyssä.

Pohjoismailla on myös tiivistä yhteistyötä Nordic Safe Cities -verkoston kanssa. Verkoston tehtävänä on ehkäistä ekstremismia, kartoittaa vihapuhetta verkossa ja käynnistää toimia sitä vastaan sekä suojella demokratiaa. Yhteistyön puitteissa käydään muun muassa jatkuvaa vuoropuhelua useista verkoston hankkeista, kuten Safe Urban Spaces. Lisäksi Nordic Safe Cities -verkoston johto osallistuu usein ääriliikkeitä torjuvan pohjoismaisen verkoston kokouksiin. Nordic Safe Cities -verkostoon osallistuu kolme kaupunkia Tanskasta, kaksi Suomesta, yksi Islannista, kymmenen Norjasta ja kaksi Ruotsista.

Monet tutkimuskeskukset ja yliopistot Pohjoismaissa tutkivat ääriliikkeitä. Ne kehittävät empiiristä ja teoreettista tietoa äärioikeistolaisuuden ja siihen liittyvien ilmiöiden syistä ja seurauksista. Nyt on käynnissä muun muassa kaksi pohjoismaista, Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamaa ääriliikkeitä tutkivaa yhteistyöhanketta.

HEX-NA-hanke (Handling Extremism – Nordic Approaches) tarkastelee lähemmin hallinnonalojen välistä yhteistyötä, jota Tanskassa, Suomessa, Norjassa ja Ruotsissa tehdään radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin ehkäisemiseksi. Hankkeeseen osallistuu tutkijoita Oslon, Göteborgin, Aarhusin ja Turun yliopistoista. Äärioikeistolaisuutta Pohjoismaissa kartoittaa puolestaan hanke ”Pan-Nordic and Transnational Dimensions of Nordic Right-Wing Extremism”. Hankkeeseen osallistuu tutkijatiimi Tanskasta, Suomesta, Norjasta ja Ruotsista. Hankkeen tuloksena saadaan kolme raporttia: pohjoismainen äärioikeistolaisuus historiallisesta näkökulmasta, Pohjoismaiden nykyiset ympäristöt ja niiden kytköksistä kansainvälisiin äärioikeistolaisiin liikkeisiin aiheutuva uhka sekä strategiat ja panostukset Pohjoismaissa äärioikeistolaisuuden torjumiseksi. Kumpikin hanke on tarkoitus saattaa päätökseen vuonna 2022, ja niistä saadaan uutta tietopohjaa, jonka avulla ekstremismin torjuntaa voidaan parantaa Pohjoismaissa.

Norjan oikeus- ja valmiusministeriö on myös äskettäin saanut Pohjoismaiden ministerineuvostolta varoja hankkeeseen, jossa selvitetään riskien arviointia ja radikalisoituneiden henkilöiden palauttamista yhteiskuntaan (Risikovurdering og reintegrering av radikaliserede i Norden - Komparativ analyse og anbefalinger). Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa osaamisen siirtäminen Pohjoismaiden välillä,

edistää politiikan kehittämistä ja tunnistaa tehokkaita menetelmiä ja toimia riskien arvioimiseksi ja radikalisoituneiden henkilöiden palauttamiseksi yhteiskuntaan.

Suosituksen voidaan katsoa toteutuneen.

Puheenjohtajiston näkemykset

Hallitukset kuvaavat laajaa pohjoismaista yhteistyötä ekstremismin ennalta ehkäisemiseksi. Erityisesti valaistaan tutkimustyötä, ja eri ohjelmat ovat tärkeitä ja relevantteja. Konkreettista tietoa poliisin ja turvallisuusviranomaisten yhteispohjoismaisista panostuksista ekstremismin torjumiseksi ei ole esitetty. Pohjoismaiden kansalaisten mielipiteenä on [vuoden 2021 tutkimuksen mukaan](#), että rajat ylittävä rikksentorjunta on yksi tärkeimmistä yhteistyön aiheista Pohjolassa. Puheenjohtajisto ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto merkitsee ilmoituksen tiedoksi ja katsoo sen neuvoston osalta loppuun käsitellyksi, mutta alan kehitystä seurataan edelleen tarkasti.